Φως Ιλαρόν

Μηνιαία Έκδοση της Ενορίας Περιβολίων Ρεθύμνου. φ. 10, Ιούλιος 2013

Του Σωτήρα Χριστού (6 Αυγούστου)

Μπαίνει ο Αύγουστος, ο μήνας της Παναγίας. Και μαζί του ο δεκαπενταύγουστος, μια νηστεία 14 ημερών, που μας πηγαίνει στο Πάσχα του καλοκαιριού, την Κοίμηση της Παναγίας μας (15 Αυγούστου).

Η νηστεία αυτή έχει ένα διάλειμμα στις 6 Αυγούστου (κατάλυση ιχθύος, δηλ. τρώμε ψάρι), γιορτή της Μεταμόρφωσης του Χριστού, γιορτή «του Σωτήρα Χριστού», ή –όπως λέμε στην Κρήτη– «του Δεσπότη Χριστού» ή «τ' Αφέντη Χριστού».

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η «ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ»;

Τι γιορτάζουμε όμως την ημέρα της Μεταμόρφωσης; Το εξής:

Ο Χριστός και οι μαθητές Του, λίγο καιρό πριν σταυρωθεί, σταμάτησαν στο βουνό Θαβώρ. Ο Ιησούς πήρε μαζί Του τρεις μαθητές, τον Πέτρο, τον Ιάκωβο και τον Ιωάννη, κι ανέβηκαν ψηλά στο βουνό (είναι όλο πέτρα – εκεί υπάρχει ένα εξαιρετικό ορθόδοξο μοναστήρι τώρα).

Εκεί **μεταμορφώθηκε μπροστά στα μάτια τους:** έλαμψε το πρόσωπό Του σαν τον ήλιο και τα ρούχα του έχασαν το χρώμα τους από το τόσο φως που έβγαζε το σώμα Του, που έγιναν κάτασπρα. Και δεξιά κι αριστερά Του φάνηκαν δυο άγιοι της Παλαιάς Διαθήκης, ο Μωυσής και ο προφήτης Ηλίας, που συζητούσαν μαζί Του αυτά που θα πάθαινε σε λίγο καιρό!

Οι τρεις μαθητές ένιωσαν μεγάλη χαρά. Έτσι, ο Πέτρος είπε: «Κύριε, να κάνουμε τρεις σκηνές, μία για σένα, μία για το Μωυσή και μία για τον Ηλία, και να μείνουμε για πάντα εδώ». Τότε όμως τους σκέπασε ένα φωτεινό σύννεφο (το Άγιο Πνεύμα) και η φωνή του Θεού Πατέρα μέσ' απ' το σύννεφο είπε: «Αυτός είναι ο Υιός μου ο Αγαπητός, αυτού ακούετε»! Έγινε δηλαδή κάτι παρόμοιο με τη φωνή, που είχε ακουστεί στη βάφτιση του Χριστού.

Οι τρεις μαθητές τρόμαξαν κι έπεσαν με το πρόσωπο στη γη. Μετά, ο Χριστός τους φώναξε, ανασηκώθηκαν και τον είδαν μόνο, με κανονική εμφάνιση.

Κατεβαίνοντας, τους είπε να μην πουν σε κανένα αυτά που είδαν μέχρι ν' αναστηθεί (ο Χριστός είχε πει στους μαθητές Του για τη σταύρωση και την ανάσταση).

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ

Κατά τους αγίους διδασκάλους του χριστιανισμού, ο Χριστός έδειξε στους μαθητές ένα μικρό δείγμα της πραγματικής, θεϊκής Του μορφής. Το έκανε αυτό, για να το θυμηθούν όταν θα σταυρώνεται και να μη χάσουν την πίστη τους.

Γιατί μόνο στους τρεις; Το ευαγγέλιο δεν δίνει εξήγηση. Μια υπόθεση είναι ότι τους διάλεξε, γιατί, απ' αυτούς τους τρεις, ο **Ιωάννης** ήταν ο «αγαπημένος μαθητής» (ως ο πιο μικρός σε ηλικία και αγνός στην ψυχή – όχι ότι ο Χριστός αγαπούσε κάποιον περισσότερο απ' τους άλλους, ακόμη και τον Ιούδα αγαπούσε, γι' αυτό και τον προειδοποίησε τόσες φορές), ο **Πέτρος** αγαπούσε το Χριστό πιο πολύ απ' όλους (και επρόκειτο να δοκιμαστεί και σκληρά η συνείδησή του, με το φόβο που τον οδήγησε ν' αρνηθεί το Χριστό, όπως ξέρετε – και μετά θρήνησε πάρα πολύ), ενώ

ο **Ιάκωβος** (αδερφός του Ιωάννη), ήταν ο πρώτος μαθητής που σκοτώθηκε για την πίστη του (η δολοφονία του από τον Ηρώδη αναφέρεται στο κεφ. 12, στις «Πράξεις των αποστόλων», ένα σπουδαίο βιβλίο μέσα στην Καινή Διαθήκη, αμέσως μετά τα ευαγγέλια).

Πάντως αυτούς τους τρεις τους είχε πάρει και σε άλλες περιπτώσεις, όπως όταν ανάστησε την κόρη του Ιάειρου και όταν προσευχόταν με αγωνία στη Γεθσημανή, τη νύχτα της σύλληψής Του.

ΤΟ ΦΩΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Το Φως που είδαν οι μαθητές είναι το Φως του Θεού, με το οποίο εμφανίζεται ο Θεός, και ο Πατέρας και ο Υιός και το Άγιο Πνεύμα. Είναι το λεγόμενο «άκτιστο» (αδημιούργητο) Φως, δηλ. φως που δεν το έχει δημιουργήσει ο Θεός, αλλά βγαίνει «από μέσα Του». Λέγεται και «θαβώρειο φως», επειδή η Μεταμόρφωση έγινε στο Θαβώρ.

Αυτό το Φως είδε ο Μωυσής, όταν πήρε τις 10 εντολές πάνω στο Σινά, το είδαν οι προφήτες στην Παλ. Διαθήκη, το είδε ο απόστολος Παύλος, όταν τον πρωτοκάλεσε ο Χριστός (Πράξεις των αποστόλων, κεφ. 9), αλλά το βλέπουν και οι άγιοι όλων των εποχών, όταν ο Χριστός τους επισκέπτεται.

Το έχουν δει και απλοί άνθρωποι, όπως ο Αμερικανός βουδιστής ιερέας Nilus Stryker, μετά το οποίο έγινε ορθόδοξος χριστιανός (η ιστορία του υπάρχει στο Διαδίκτυο), ένας Ελληνοαμερικανός που προσευχόταν για τη γυναίκα του, που τον είχε εγκαταλείψει, αλλά εκείνος την αγαπούσε (ιστορία από τη βιογραφία του Γέροντα Παΐσιου), κ.ά.

Δεν πρόκειται για φαντασίωση, ούτε για παραίσθηση, γιατί μπορεί ένας άγιος να βρίσκεται μέσα στο άκτιστο Φως συνεχώς για μέρες ολόκληρες, όχι μόνο ενώ προσεύχεται, αλλά και ενώ κάνει όλες τις καθημερινές του δουλειές. Και ξαφνικά το Φως φεύγει και δε μπορείς να το ξαναφέρεις πίσω ό,τι κι αν κάνεις – έρχεται πάλι όποτε θέλει εκείνο. Και ο άνθρωπος νιώθει ότι το Φως εκείνο δεν είναι απλό φως, αλλά μια οντότητα, που σκέφτεται και αγαπά.

Οι άγιοι διδάσκαλοι του χριστιανισμού, που έχουν μελετήσει όλα τα πνευματικά φαινόμενα, επισημαίνουν ότι υπάρχουν τριών ειδών φωτεινά οράματα:

Α) Το φως του ανθρώπινου νου (της ψυχής), που μπορεί να δει κάποιος όταν βρίσκεται σε αυτοσυγκέντρωση.

Β) Ψεύτικα οράματα, που προκαλεί ο διάβολος, για να πείσει τον άνθρωπο πως είναι άγιος και να φουσκώσει ο εγωισμός του – ενίοτε και μέχρι ψυχασθένειας.

Γ) Το άκτιστο Φως.

Έτσι, είναι επικίνδυνο να θέλει κάποιος «να δει το Φως» ή –πολύ περισσότερο– να προσπαθεί να προκαλέσει εμφάνιση του Φωτός (π.χ. με τεχνικές τύπου γιόγκα), γιατί μπορεί να δει «φώτα» άλλης προέλευσης. Εμείς, σκοπό έχουμε (αν έχουμε) να εξασκηθούμε στην αγάπη, να μάθουμε να συγχωρούμε τον εχθρό μας κι έτσι να πλησιάσουμε το Χριστό. Όχι να ζήσουμε «οράματα και θάματα», γιατί εύκολα μπορεί να πέσουμε σε παγίδες. Ακόμη και ασκητές πέφτουν, πόσο μάλλον ένας άνθρωπος αγύμναστος πνευματικά…

Στην εικόνα της Μεταμόρφωσης, ο Χριστός ζωγραφίζεται μέσα στο Φως. Αυτό το φωτεινό φαινόμενο ονομάζεται «δόξα». «Δόξα» ονομάζει η Παλ. Διαθήκη το Φως του Θεού, ή ακόμη και το φως γενικά. Γι' αυτό και το ευαγγέλιο λέει ότι οι τρεις μαθητές είδαν «την δόξαν αυτού» (το φως Του – κατά Λουκάν, κεφ. 9, στίχ. 31).

Λένε οι άγιοι Πατέρες πως, όποιος δεν αντέχει αυτό το Φως (γιατί είναι σκληρός, εγωιστής κι αμετανόητος), **μετά το θάνατό του το βλέπει σαν φωτιά και πως αυτή είναι η «φωτιά της κόλασης»** (το «πυρ το εξώτερον») που λέει ο Ίδιος ο Χριστός στο ευαγγέλιο, κι όχι κάποια φωτιά που έχει ανάψει ο Θεός (ούτε, πολύ περισσότερο, ο διάβολος) για να βασανίζει τους αμαρτωλούς. Σκοπός της χριστιανικής ζωής λοιπόν είναι το αιώνιο θέαμα του Φωτός να είναι θέαμα αγάπης και απόλαυσης και όχι οδύνης και φωτιάς, μέσα από την παραμόρφωση του εγωισμού.

ΜΩΥΣΗΣ ΚΑΙ ΗΛΙΑΣ

Στην εικόνα, ο Μωυσής ζωγραφίζεται (συμβολικά) να κρατάει τις πλάκες με τις 10 εντολές, ενώ ο Ηλίας γέρος, όπως περιγράφεται στην Παλ. Διαθήκη.

Η εμφάνιση αυτών των δύο αρχαίων αγίων αποδεικνύει ότι η Παλαιά Διαθήκη είναι κανονικό ιερό βιβλίο, που πρέπει να το τιμούμε, και όχι να το καταργήσουμε, όπως νομίζουν κάποιοι, επηρεασμένοι από προκατάληψη εναντίον των Εβραίων. Άλλωστε, οι Εβραίοι διαβάζουν διαφορετική Παλ. Διαθήκη απ' αυτή που διαβάζουμε εμείς, με 10 βιβλία λιγότερα (και άλλες διαφορές)… Την εβραϊκή θρησκεία δεν την εφαρμόζουμε, όμως τους αγίους και τους προφήτες της Παλ. Διαθήκης τους δεχόμαστε και τους τιμάμε, όπως πρέπει. Κι εκείνοι για το Χριστό μίλησαν και προφήτευσαν τον ερχομό Του, φωτισμένοι από τον αληθινό Θεό.

Οι δύο αυτοί άντρες, κατά τους αγίους Πατέρες (τους αγίους διδασκάλους του χριστιανισμού), εμφανίστηκαν ως εκπρόσωποι των νεκρών (ο Μωυσής) και των ζωντανών (ο Ηλίας).

Ο Ηλίας, ως γνωστόν, δεν πέθανε, αλλά τον πήρε στον ουρανό ένα «πύρινο άρμα» (η κάθοδος του ακτίστου Φωτός). Επειδή λοιπόν αναφέρεται στην Παλ. Διαθήκη ότι, πριν από το Χριστό, θα έρθει ο Ηλίας να προετοιμάσει τον ερχομό Του, επικρατεί η άποψη ότι ο άγιος Ηλίας φυλάσσεται κάπου ζωντανός από το Θεό και θα επιστρέψει λίγο πριν τη Δευτέρα Παρουσία.

Ίσως μάλιστα είναι ο ένας από τους δύο προφήτες που αναφέρει η Αποκάλυψη, ότι θα ηγηθούν των χριστιανών κατά τα χρόνια του Αντίχριστου, δηλ. του παγκόσμιου κυρίαρχου που θα ανακηρύξει τον εαυτό του θεό, θα «σφραγίσει» τους πιστούς του με το 666 και θα κάνει τρομερό διωγμό σε όποιους αρνούνται να τον λατρέψουν. Ο άλλος προφήτης ίσως είναι ο Ενώχ, που έζησε πριν τον Κατακλυσμό και επίσης «ο Θεός τον μετακίνησε σε άγνωστο τόπο», κατά την Παλ. Διαθήκη, όπως και τον Ηλία.

ΤΙ ΛΕΕΙ Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

Για τη Μεταμόρφωση του Χριστού έχουμε τέσσερις διηγήσεις.

Κατ' αρχάς, την περιγράφουν τα τρία ευαγγέλια: του Ματθαίου (κεφ. 17), του Μάρκου (κεφ. 9) και του Λουκά (κεφ. 9). Ο Ιωάννης, στο 4ο ευαγγέλιο, παραδόξως δεν το αναφέρει, αν και ήταν παρών. Μήπως γι' αυτό δεν το αναφέρει, για να μην προβάλει τον εαυτό του, ότι είδε τη Μεταμόρφωση; Γενικά, ο Ιωάννης αποφεύγει να προβάλλει τον εαυτό του (π.χ. δεν αναφέρει πουθενά το όνομά του σ' όλο το ευαγγέλιο που έγραψε), αλλά φαίνεται και σαν να αποφεύγει να γράφει γεγονότα που έχουν γράψει οι άλλοι τρεις. Προσπαθεί περισσότερο να συμπληρώνει πράγματα που λείπουν από τα τρία πρώτα ευαγγέλια.

Όμως τη Μεταμόρφωση την αναφέρει και ο απόστολος Πέτρος, που επίσης ήταν παρών. Μιλάει γι' αυτήν στη 2η Επιστολή του, που υπάρχει προς το τέλος της Καινής Διαθήκης, μαζί με επιστολές άλλων αποστόλων. Αξίζει να τις διαβάσετε.

Η ΚΟΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ (15 Αυγούστου)

Η ζωή της Παναγίας, πέρα από μερικά επεισόδια που σχετίζονται με το Χριστό, δεν αναφέρεται στα ευαγγέλια. Τη διασώζει η ιστορική μνήμη (παράδοση) των πρώτων χριστιανών – ιδίως των αγίων – και καταγράφηκε σε αρχαία βιβλία, που πέρασαν από γενιά σε γενιά.

Λέγεται ότι η Παναγία έζησε 15 χρόνια μετά την ανάσταση του Χριστού. Τα τελευταία γήινα χρόνια Της έζησε στη Γεθσημανή, ένα χωριό έξω από τα Ιεροσόλυμα (εκεί που είχε συλληφθεί ο Χριστός τη νύχτα του μαρτυρίου Του). Είχε μερικές φίλες, χριστιανές, που την αντιμετώπιζαν ως πνευματική τους Μητέρα.

Μια μέρα ένας άγγελος την πληροφόρησε πως ήρθε η ώρα να πάει ξανά στο Γιο Της. Η Παναγία δώρισε στις φίλες της δύο ενδύματά της (το χιτώνα και το μαφόριο, δηλ. το κάλυμμα της

κεφαλής, αυτά που εικονίζεται να φοράει στις εικόνες της*) και όταν ήταν η ώρα, ξάπλωσε στο κρεβάτι της και παρέδωσε το πνεύμα. Ο Χριστός κατέβηκε αυτοπροσώπως και Την πήρε, όπως βλέπουμε στις εικόνες της Κοίμησης (για όλους τους χριστιανούς κανονικά λέμε ότι «κοιμήθηκαν», όχι ότι πέθαναν, γιατί δεν υπάρχει θάνατος, μόνο ταξίδι προς την αιώνια ζωή – γι' αυτό και τα νεκροταφεία η Εκκλησία τα λέει «κοιμητήρια»).

Όταν κοιμήθηκε η Παναγία, μεταφέρθηκαν θαυματουργικά στη Γεθσημανή οι απόστολοι απ' όποιο μέρος του κόσμου κι αν βρισκόταν ο καθένας και τέλεσαν την κηδεία της. Τότε όμως κάποιοι φανατικοί Εβραίοι, που μισούσαν τους χριστιανούς, προσπάθησαν να γκρεμίσουν το άγιο σώμα της από το φέρετρό της. Ένας απ' αυτούς, ο Ιεχωνίας, το έσπρωξε κι αμέσως ένας άγγελος του έκοψε τα χέρια. Ο απόστολος Πέτρος όμως του τα έβαλε στη θέση τους και τα θεράπευσε και τότε ο νέος αυτός έγινε χριστιανός. Κι αυτό επίσης το επεισόδιο το βλέπουμε στις εικόνες της Κοίμησης.

Η Κοίμηση της Θεοτόκου, ως γνωστόν, γιορτάζεται στις 15 Αυγούστου και είναι από τις μεγαλύτερες γιορτές της Ορθοδοξίας (λέγεται «Πάσχα του καλοκαιριού»), αφού η Παναγία δεν πέθανε, αλλά πέρασε μέσα από το θάνατο στην αιώνια ζωή. Στις 23 Αυγούστου γιορτάζεται η «απόδοση της κοιμήσεως», δηλ. η λήξη του εορτασμού, που ο λαός μας την έχει κάνει ιδιαίτερη γιορτή με την ονομασία «τα εννιάμερα της Παναγίας».

Η ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ

Ένας απόστολος δεν είχε έρθει στην ώρα του, ο Θωμάς. Το κανόνισε έτσι ο Θεός, για να αποκαλυφθεί η συνέχεια. Έτσι ο Θωμάς ήρθε τρεις ημέρες μετά και ζήτησε από τους άλλους ν' ανοίξουν τον τάφο της Παναγίας για να την προσκυνήσει.

Όταν όμως άνοιξαν τον τάφο (που είναι σπήλαιο, όπως ο τάφος του Χριστού – σώζεται ακόμη και σήμερα), η Παναγία είχε αναστηθεί και την είδαν να υψώνεται στους ουρανούς (αναλήφθηκε). Καθώς έφευγε, έλυσε τη ζώνη της και την έδωσε στον άγιο Θωμά. Αυτή είναι η περίφημη και θαυματουργή Αγία Ζώνη. Η παράδοσή της στον άγιο Θωμά γιορτάζεται στις 30 Αυγούστου.

Έτσι η Παναγία αναλήφθηκε στον ουρανό και εκεί βρίσκεται και σήμερα με το σώμα Της. Γι' αυτό δεν υπάρχουν λείψανα της Παναγίας, ούτε σώζεται το σώμα Της, αλλά ο τάφος της είναι κενός. Η Παναγία έχει ήδη αναστηθεί και δεν περιμένει ν' αναστηθεί στη δευτέρα παρουσία, όπως όλοι εμείς. **Βέβαια, δεν έφυγε στην πραγματικότητα ποτέ:** οι αμέτρητες εμφανίσεις και τα θαύματά Της αποδεικνύουν τη διαρκή παρουσία της στη ζωή μας και το ενδιαφέρον και την αγάπη Της για τον κόσμο. Ο κόσμος Τη διώχνει και προτιμά το σκοτάδι και το θάνατο από τη ζωή και το Φως, αλλά εκείνη στέκεται διακριτικά και περιμένει να Της επιτρέψουμε να παρέμβει στη ζωή μας και να καθοδηγήσει τα βήματά μας προς τον Πανάγιο Υιό Της.

---

* Τα δύο αυτά ενδύματα διασώθηκαν: το μαφόριο (εσθήτα) μεταφέρθηκε στην ΚΠολη από τα Ιεροσόλυμα τον 5ο αιώνα και κατατέθηκε στο ναό της Παναγίας των Βλαχερνών (χάθηκε μετά την εισβολή των σταυροφόρων στην Πόλη το 1204), ενώ ο χιτώνας σώζεται στο μουσείο της πόλης Ζουγκντίντι της Γεωργίας και αποτελεί το σημαντικότερο κειμήλιο του Ορθόδοξου Πατριαρχείου Γεωργίας.

Τα δύο αυτά ενδύματα, ο χιτώνας και το μαφόριο, συνιστούν ένα σύνολο (χιτώνας και πέπλο κεφαλής) και η ύπαρξή τους συμφωνεί με την αρχαία παράδοση, κατά την οποία η Παναγία, όταν ειδοποιήθηκε από άγγελο ότι πλησιάζει η κοίμησή της, χάρισε δύο ενδύματά της σε δύο φίλες της.

Άρα η Παναγία, προφανώς, είχε δύο αλλαξιές ρούχων, δηλ. μόνο τα απολύτως απαραίτητα. Χάρισε τη μία και την άλλη τη φορούσε κατά την κηδεία της.